

5. Nemcsak a felelőnek, az osztálynak is tanulságos, ha a tanártól szóbeli, nyílt értékelést hall a feladatlapról. Kérni szoktam, hogy a kijavított feladatlapot adják tovább egymásnak.

6. Csak az első 1–2 évben okoz gondot, többletmunkát az órák előzőkben megjelölt ilyenfajta vezetése, az ellenőrzés különböző módozatainak beiktatása. Később olyan gyakorlat szerezhető, hogy a változatos történelemórák sok örömet szerezhetnek tanárnak, diáknak egyaránt. Iskolánkban az 1980. tavaszán végzett („Melyik tantárgyat szereted, tanuló legjobban?”) felmérés eredménye: *legkedveltebb a történelem!*

Hunyadi János Általános Iskola Osztályfőnöki Munkaközössége,
Nagykanizsa

Óravázlatok a hazaszeretetre nevelés tárgyköréből

Mi, pedagógusok néha hajlamosak vagyunk az indokolatlan ismétlésre, illetve rátanításra. Ezzel értékes perceket veszítünk el a tanórákból, így néha a lényegen – a nevelési cél elmélyítésén, hatékonyságán – esik csorba. Sokat beszélgettünk e problémáról munkaközösségi üléseken, s arra az elhatározásra jutottunk, hogy megpróbálunk ezen hibákon segíteni; egy-egy nevelési területre kiemelten fogunk koncentrálni. Így először a „hazaszeretetre nevelés”-sel foglalkozó órák anyagán kezdünk munkálkodni.

Kidolgoztuk az órák vázlatát, amely nagy segítség valamennyiünk számára, amikor ezen témák tárgyalásához érünk. Április hónapra terveztük minden osztály ilyen tárgyú óráit, így jobban támaszkodhatunk más tantárgyak szakmai ismereteire (történelem, földrajz, magyar) könnyebbé válik a fogalmak elmélyítése, megszilárdítása, és az érzelmi ráhatás is több oldalról biztosított.

Az óravázlatok tematikusan bővülő rendszere jól tükrözi a tanulók szellemi fejlődését, életkori sajátosságait, közvetlen környezetünk, szülőföldünk, hazánk fejlődését, változásait.

(Az óravázlatokhoz rajzos fóliák készültek.)

5. osztály

A szülői ház és a szülőföld szeretete

Nevelési cél: Megszerettetni a tanulókkal közvetlen környezetüket, szülőföldjüket.

Konzultáció: földrajz, történelem, magyar irodalom.

Szemléltetés: képek, könyvek, tabló, diaképek, Magyarország térképe, tárgyi emlékek, applikációs képek.

1. Óra előtti megbízatások: képeslapok, tárgyi emlékek gyűjtése, tabló készítése Kanizsa fejlődéséről.

Kiselőadások:

1. Kanizsa története, fejlődése (elmesélik a nagyszülők);
2. Kanizsa története a „Kanizsa” c. könyv alapján;
3. Zala megye fejlődéséről (megyei kiadvány) (a 3 órs dolgozza fel a 3 témát, v. tanuló);
4. Petőfi: A füstbe ment terv c. költeménye (szavalja egy tanuló).

2. Szavaltat. A vers elemzése.

Kihez szól a vers? Hova közeledik a költő? (Otthon.) A család a legkisebb közösség. Tagjait a szeretet fűzi össze. Hogyan fejezitek ki a szülők iránti szereteteket? (Figyelmességgel,

ajándékkal, örömszerzéssel, jó tanulással, segítséssel stb.) Ti miben szoktatok segíteni a szüleiteknek? (Több tanuló meghallgatása.) Rendszeres munkavégzés otthon. (Fontossága.) Szüleitek segítenek egymásnak? Igen. Tehát ők is szeretik egymást. (És kímélik.)

A szülők értékek mindent megtesznek (önfeláldozóak). Érted élnek. Születésük pillanatától mindent értékek tesznek. Ezért nagyon kell *tiszteletnek* és *szeretnek* őket!

Szerettek otthon lenni? Miért? Az otthon jellemzése. A szülői ház biztonságot, szeretetet, nyugalmat ad.

Kanizsa város a szűkebb hazánk!

Miért szerettek itt élni? Szép és fejlődő város!

Régi város. Kanizsa története: elmeséli egy tanuló, mit hallott a nagyanyjától.

Kiselőadások!

Milyen volt régen és ma?

Ki olvasott Kanizsa történetéről? „Kanizsa” című könyv részletei (elmondják a megbízott órs tanulóit).

Szemléltetés: a régi vár képe (mi épült belőle).

Ki járt már a „Romlott vár”-nál?

Fejlődése a felszabadulás után nagyon gyors. Jelentősebb üzemei: Izzó, Pannónia Cipő Ktsz, bútorgyár, gépgyár, üvegyár, sörgyár stb. – Export.

Kereskedő és ipari város. Fontos vasúti csomópont: Római expressz.

Megy a gőzös, megy a gőzös Kanizsára (énekeljük el). (Aktuális ez a gyermekdal ma is?) *Kulturális élete fejlett.*

Rendezvényei: hangversenyek, színházi előadások, előadói estek, különböző együttesek többször is fellépnek.

Nagykanizsa szülőttei: Farkas Ferenc zeneszerző, Tüskés Tibor író, Balázsovits Lajos színész. Csak Nagykanizsa fejlődött ennyit a 30 év alatt? A megye is.

Zala megye elmaradott volt a felszabadulás előtt.

Kiselőadás: – Diaképek Zalaegerszegről, a megyéről.

Ki járt a *Skanzenben*? Milyen emléket hozott magával a megye különböző részéről? (Göcsej, Hetés stb.)

Ki merre nyaralt a megyében? Éreztél-e *hónvágyat*?

Mi az a *hónvágy*? „Mindenujt jó, de legjobb otthon.” Magyarázd meg ennek a közmondásnak az értelmét!

A tárgyi emlékek felmutatása, jellemzése. (Lehet csak képeslap is.) Könyvajánlás: Nagykanizsa, Fiatalok útikönyve.

3. Jó tanulással fejezd ki szeretetedet a szüleid és szülőfölded iránt!

6. osztály

Szülőföldünk szép tájai

Nevelési cél: hazaszeretetre nevelés. Ismerje meg hazánk nevezetességeit, természeti kincseit, érzékelje a felszabadulás óta történt fejlődést, változást.

Koncentráció: földrajz, történelem, élővilág.

Szemléltetés: képeslapok, tárgyi emlékek. Magyarország térképe, esetleg diafilmek 1–1 természeti tájról, útikönyvek, versek.

1. Előkészítő megbízások:

1. Gyűjtsetek képeslapokat hazánk szép tájairól (Hortobágy, Balaton, Mátra, Kékes, Siklós, Duna-kanyar, Aggtelek, Visegrád, Zebegény).

2. Gyűjtsetek képeket hazánk nevezetes műemlékeiről, műkincseiről (Jáki templom, Bazilika, Mátyás-templom, Festetics-kastély, pécsi székesegyház, egri minaret...).

3. Egy tanuló feldolgozza hazánk védett területeit (Kis-Balaton, Gemenc, Velencei-tó, madárrezervátum).

4. Versek gyűjtése hazánkról, nagy hazafiak neve, tettei. Hogyan szólnak költőink, íróink a hazáról, a hazaszeretetről! – 2 tanuló.

Pl.: Kiss Tamás: Réti fűz;

Gárdonyi: Éjjel a Tiszán;

Györe Imre: Balaton-parti táj;

Fazekas M.: Hortobágyi dal;

Petőfi S.: A csárda romjai;

Simon István: A sümegi úton;

József Artilla: Falu;
Juhász Gy.: Budapest;
Várnai Zseni: Budapest, örök városom;
Váci Mihály: Mindenütt otthon.

II. Az óra indítása: Ma hazaszeretetről, szülőföldünkről beszélgetünk.

Szavaltat: Utassy József: Magyarország.

A vers elemzése: a költő hazaszeretét fejezi ki. Számára legdrágább a világon: Magyarország. Csodálja tájait, s kész kiállni hazájáért minden körülmények között.

1. Sokszor elhangzott már a *baza* szó! Mit is jelent ez? – A haza – *földrajzi terület*, s ezen a területen élő *népek közössége*.

A mi hazánk: Magyarország.

Az itt élő emberek anyanyelve: *magyar*.

2. Ismerkedjünk meg hazánk szép *természeti tájaival!*

a) Ki hol járt már? – a tanulók elbeszélése.

b) Utazásaid során milyen *műemlékeket* láthattál? (A tanulók által hozott képek bemutatása, lehetőleg földrajzi elhelyezkedés szerint! Pl. Magyarország térképét a vastáblára rajzolni, a képeket mágnessel lehet rögzíteni.)

– A tanulók élményei alapján beszélgetés tanári kiegészítéssel.

Megalakulása óta sok véres harc színtere volt hazánk (tatárjárás, török iga, Rákóczi-szabadságharc, 1848/49-es forradalom, I–II. világháború, Tanácsköztársaság). Gyakran csak romokban láthatók a múlt emlékei, mégis számunkra nagyon *értékesek*. (Ne hasonlítsa össze olyan országok műemlékeivel, amelyek kevesebbet szenvedtek a háború viszontagságaitól.)

Szocialista hazánk sokat áldoz a múlt emlékeinek megóvására. Pl.: Salamon-torony, Gorsium, Fenékpusztá, Isis-szentély, Aquincum, Budai vár.

c) A műemlékvédélmen kívül társadalmunk nagy erőfeszítéseket tesz 1–1 kiemelkedően értékes tájegységünk megóvására. Pl.: Kis-Balaton, Gemenc – vadaskert, Velencei-tó – madarak.

Törekedjen megismerni Magyarország szép tájait, értékes műemlékeit. Ne csak külföld nevezetességei iránt érdeklődjön, itthon rengeteg a látnivaló, előbb ezeket ismerje meg. (Felhívni a figyelmet a hazánkba látogató turisták évről évre növekvő számára.)

III. Hazánk fejlődése, eredményei a felszabadulás után.

Soroljátok fel, milyen változásokat hozott országunk életében a felszabadulás:

Paksi Atomerőmű,

Leninváros,

Dunai Vasmű,

Inotai Hőerőmű,

Ajkai Timföldgyár,

dunaújvárosi kohók,

Tiszapalkonya – vegyikombinát,

Százhalombatta.

Az, hogy ma már kényelmesen élhetünk, utazgathatunk – a magyar nép kitartó munkájának köszönhető.

A föld, a szép természeti tájak, műemlékek *mindenkié*, a tied is. Törekedj mindig a természet védelmére és a köztulajdon megóvására, mert mindez áldozatos munka eredménye!

IV. A haza fogalmát tisztáznunk kell, és azt is, hogy ki a hazafi.

Hazafi: aki minden körülmények között vállalja azokat a nehézségeket, amelyek velejárói a szocialista társadalom építésének. Kossuth, Rákóczi, Thököly, Arany, Petőfi, Vörösmarty.

Hazaáruló: aki megfutamodik a nehézségek elől, nem vállalja a harcot (1956), nyilasok. Horthy. Ma: tanult emberek, sportolók külföldre mennek (Kú Lajos, Puskás).

Szózat: „Hazádnak rendületlenül...”

7. osztály

Szocialista hazafiság

1. Oktatási feladat: hazafiság, szocialista hazafiság ismérvei: Hatalom, jog, kötelesség, szövetség, nemzetközi elismerés.

2. Nevelési feladat: Bövíteni a „hazafiság” fogalmát. Cselekedtetéssel (rajzzal, gyűjtéssel) elérni, hogy a tanulók érezzék, értsék a szó valódi jelentőségét, mélységét.

I. Előkészítő munka: Ábrázolják rajzban! Nincs kizsákmányolás. – Munkás–paraszt szövetség. – Férfi–nő–gyermek–öreg egyenrangú.

Gyűjtőmunka: Gazdasági kapcsolataink: KGST. – Politikai tevékenységünk: Varsói Szerződés. Cikk az újságokból. Képek, amelyek nemzetközi kapcsolatainkat ábrázolják.

II. Rendtartó intézkedés.

III. Osztályproblémák megbeszélése:

- hetesi munka értékelése,
- igazolások,
- aktuális problémák.

IV. Célkitűzés.

V. Az óra anyagának feldolgozása.

a) HAZA. - Mit jelent nektek ez a szó? - Mikor teljes ez a fogalom?

b) *Haza és jog!* (Haza csak ott van, ahol jog is van!) Mióta van igazi értelemben joga a magyar népnek?

c) *Jog ↔ kizsákmányolás.*

Miért ellentétes? Mely társadalmak mentesek a kizsákmányolástól?

d) *Hatalom és jelképek.*

Hazánkat milyen jelképekkel mutatnád be? (rövid ismételés)

e) *Szövetség.*

Jelentősége. Elemezzük a rajzot, amely a szövetséget magyarázza.

f) *Kötelezettségek* a hazával szemben.

- A társadalmi rend alapja a munka.
- Képesség szerinti munka.
- A haza védelme.
- Környezetvédelem.
- Nyelv tisztasága, ápolása.

g) *Hazánk és a nagyvilág.*

Kapcsolataink: gazdasági (KGST), politikai (Varsói Szerződés). A gyűjtött anyagból az ehhez kapcsolódók bemutatása.

h) *Hazánk elismerése.*

Gyűjtött anyag bemutatása, elemzése.

VI. Összefoglalás.

VII. Feladat kiadása a következő órára.

8. osztály

Feladataink a szocialista társadalomban

Cél: Tudatos szocialista állampolgárok nevelése.

Szemléltető eszközök: Fólia a 7. o. Szoc. hazafiság c. órájához. Fólia a Feladataink a szoc. társadalomban c. órához. Táblakép - Állami szerveink rendszere.

Előzetes felkészülés: a) Tanulói gyűjtés: 1945 milyen változást hozott családunk életében?

b) 8. o. tankönyv 174-187. old. c) A Magyar Népköztársaság Alkotmányá.

1. Szervezési feladatok.
2. A hetesek munkájának értékelése - új hetesek jelentkezése.
3. Aktuális osztálygondok.
4. Az új anyag feldolgozása.

a) Célkitűzés: Tudod-e, milyen feladataid vannak a szocialista állam polgáraként? A mai órán számbavesszük, mi minden tartozik a szoc. állampolgár feladatai közé. (Tanulói felsorolás.)

b) A 7. oszt. Szoc. hazafiság c. óráján hallottak ismételése.

- A két zászló összefüggésének - jelentésének magyarázata (szoc. hazafiság - prol. internac.)
- Milyen módon érvényesül a prol. internac.? (KGST - kapcsolatok más országokkal - hazánk elismerése az ENSZ-ben - Varsói Szerződés.)

- A haza fogalma - hazafiság. (Szülőföld - anyanyelv - jelképek - hagyományok.)

(Fólia alapján beszélgetés.)

c) Haza és *szocialista* haza fogalma közti különbség tisztázása. (8. oszt. fólia alapján beszélgetés.)

1945 - Történelmi változások - Milyen alapvető fordulatot jelentett hazánk életében a szoc. forradalom?

- Tulajdonviszonyok.
- Osztályviszonyok.
- Gazdasági építés.
- Kulturális változások.
- Egészségügyi változások.

(Tanulói gyűjtés - nagyszülők elbeszélése - irodalmi ismeretek alapján.)

Minden hatalom a dolgozó népé.

Hogyan lehetünk részei a szoc. társadalom, forr.-i átalakításának?

– Alkotmány – jogok; (VII. fejezet 54–60. §-nak bekezdései.)

– kötelességek.

– Állami szerveink rendszere. (Tört. könyv. 186. old.)

(Tanulói ismertetés: 54– 1, 2, 3; 55– 1, 2; 56– 1, 2; 57– 1, 2; 58– 1, 2; 59– 1, 2; 60.)

d) Feladataink a szoc. építésben? – Társadalmi rendünk alapja a munka. (Fizikai – szellemi.)

Megnövekedett feladatok a termelésben

Eredményeink védelme

– mennyiségi

növekedés

– minőségi!

A szoc. társ. anyagi bázisának létrehozása

A munkavégzéssel kapcsolatos jellemvonások elmélyítése (felelősségtudat, erőfeszítés, pontosság stb.).

(A szoc. ember jellemvonásai c. óra anyagának felfrissítése címszavakban.)

5. Összefoglalás: A fólia alapján: Milyen feladataid vannak a szoc. társadalomban?

6. A következő óra előkészítése.

7. Értékelés.

HORNYÁK ANDRÁS NÉ

Szeged

Játékigényt kielégítő testnevelési óra az 5. osztályban

Minden gyerek szeret játszani. Az 5. osztályba felkerülő tanulók is kéri, igénylik a játékorát. A három testnevelési óra keretén belül ez meg is oldható.

A játék feltárja a gyermekek egyéniségét, jellemét. Sok pozitív jellemvonás fejleszthető az ilyen órákon.

A győzelem mint sikerélmény motiválja a tanulókat a testnevelés megszeretésére.

A játék az alapképességek fejlesztését is nagy mértékben elősegíti. Ha ilyen órát tervezünk, akkor a játékokat úgy kell összeválogatni, hogy azok pedagógiai, pszichológiai és didaktikai szempontból a tanulók életkori sajátosságainak megfelelőek legyenek. Éppen úgy fel kell készülni egy játékorára, mint bármely más anyag feldolgozására. Az alábbiakban rátérek egy játékorám ismertetésére, amely a torna anyag befejezése és az atlétikai anyag elkezdése között szerepel. A játékot motiválja a táblai pontozás.

A vezetést, szervezést, átszervezést elősegíti az, hogy egy-egy csoport minden tagja különböző színű jelzőszalagot visel (kék, piros, sárga, zöld), amit már az óra előtti szervezésben a tanulók megkapnak.

Az órát kezdő jelentés után a nevelési feladatot emelem ki: „Az egyéni teljesítmény hozzájárul a csapat győzelméhez!”

A későbbiekben minden játék előtt röviden ismertetem a játék feladatát, lényegét, rámutatva a feladat helyes megoldására, amit bemutatással segíték elő.